

С. П. Потеряйко, кандидат військових наук, доцент,
заступник начальника науково-організаційного відділу
Інституту державного управління та наукових досліджень

СУТНІСТЬ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

У статті розглянуто проблемні питання щодо визначення сутності механізмів державного управління у сфері державної безпеки. Обґрунтовано актуальність проблематики дослідження та нагальну потребу у проведенні аналізу організаційних, правових та структурно-функціональних основ державного управління у сфері забезпечення національної безпеки.

Проведено аналіз попередніх наукових досліджень в науці державного управління щодо сутності механізмів державного управління у сферах державної безпеки та цивільного захисту. За результатами зазначеного аналізу визначено мету дослідження, що полягає у формулюванні сутності механізмів державного управління у сфері державної безпеки.

Здійснено аналіз законодавства сфер державної безпеки та цивільного захисту щодо механізмів державного управління, що функціонують у системах зазначених сфер. Проведений аналіз забезпечив виявлення прогалів та розбіжностей, зокрема, щодо визначення базових безпекових понять, таких як «державна безпека» та «цивільний захист». Запропоновано внести зміни та доповнення до вказаних понять та вважати державну безпеку й цивільний захист функцією держави, спрямованою на забезпечення захищеності держави.

Оцінено теперішні підходи до визначення сутності механізмів державного управління у сфері національної безпеки та обґрунтовано доцільність розглядати, зокрема, правовий, організаційний та структурно-функціональний механізми державного управління у зазначеній сфері.

Визначено сутність механізмів державного управління у сфері державної безпеки загалом, зокрема – правового, організаційного та структурно-функціонального, яка полягає у застосуванні органами державного управління системи засобів, важелів, способів, методів і прийомів, які ними використовуються для реалізації своїх функцій і завдань задля досягнення припустимого рівня безпеки держави.

Підкреслено, що результати дослідження є підґрунтям для подальших наукових розвідок із розглянутої проблематики, що вбачаються у комплексному дослідженні механізмів державного управління у сферах державної безпеки та цивільного захисту щодо їхньої ієрархії та взаємозв'язку.

Ключові слова: сфера державної безпеки, сфера цивільного захисту, механізми державного управління, органи державного управління, правовий, організаційний та структурно-функціональний механізми.

S. P. Poteriayko. The nature of the mechanisms of public administration in the field of public security

The paper considers problematic issues of determining the nature of the mechanisms of public administration in the field of public security. The urgency of the research and the need for analysis of the organizational, legal and structural and functional framework for public administration in the field of national security was substantiated.

A review of the previous research in public administration relating to the nature of the mechanisms of public administration in the fields of public security and civil protection was conducted. Based on this review, the purpose of the study was stated that is determining the nature of the mechanisms of public administration in the field of national security.

Legislative analysis in the fields of public security and civil protection concerning the mechanisms of public administration operation in both systems was made. The analysis made it possible to identify gaps and discrepancies, in particular in the definition of the basic security concepts, such as "public security" and "civil protection". It was suggested that these concepts should be refined, and public security and civil protection should be considered functions of the state aimed at ensuring national safety and security.

Current approaches to defining the nature of the mechanisms of public administration in the field of public security were examined. The grounds for considering the organizational, legal and structural and functional mechanisms of public administration in this field were introduced.

The nature of the mechanisms of public administration in the field of national security, such as organizational, legal and structural and functional ones, was defined. That is the application of the system of means, tools, methods and techniques by the public administration bodies to fulfill their functions and tasks for achieving an acceptable level of national security.

It is emphasized that the results of the study are the basis for further research on the issue, which is a comprehensive examination of the mechanisms of public administration in the fields of public security and civil protection in terms of their hierarchy and relationships.

Key words: public security, civil protection, mechanisms of public administration, public administration bodies, legal, organizational and structural and functional mechanisms.

Постановка проблеми. Нинішній етап розвитку держави визначається тим, що сфера її національної безпеки перебуває у стані швидкоплинних та постійних змін, що охоплюють усі сторони життєдіяльності суспільства та функціонування держави.

Слід відзначити фрагментарність наукових досліджень безпекових перетворень, що відбуваються в Україні. Не в останню чергу це можливо пояснити різноспрямованістю в розумінні науковим загалом системних основ щодо розбудови безпекових структур, що має не лише наукові прогалини, а й недоліки в практичній діяльності органів державного управління сектору безпеки й оборони.

Зважаючи на викладене, потребують аналізу правове, організаційне та структурно-функціональне підґрунтя системи державного управління у сфері забезпечення національної безпеки.

Зазначене зумовлює особливу актуальність питання щодо визначення сутності механізмів державного управління у сфері державної безпеки, що обґрунтовує необхідність наукового дослідження із вказаного питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені у галузі науки державного управління приділяють достатню увагу дослідженню проблемних питань щодо механізмів державного управління загалом і у сфері національної безпеки зокрема.

Г. Ситник запропонував модель інформаційного механізму прийняття рішень, що забезпечує регулювання інформаційного обміну між суб'єктами державного управління національною безпекою та об'єктами управління. Зазначений механізм функціонує у взаємозв'язку із правовим механізмом державного управління. Моделювання інформаційного механізму передбачає можливість використання математичних методів аналізу функціонування подібних моделей [1, с. 215].

Механізми антикризового стратегічного управління у сфері національної безпеки та рекомендації органам державної влади щодо його практичного впровадження розробив А. Семенченко. Вчений вважає, що повинні бути розроблені сценарії розвитку подій і відповідні кризисні механізми реагування на них для кожної складової частини сектору безпеки із чітким визначенням завдань і регламентом дій, що мають бути забезпечені необхідними ресурсами, силами та засобами. Наявність сукупності кризисних механізмів дозволяє суттєво зменшити час на прийняття стратегічних рішень, підвищити ступінь їхньої обґрунтованості, рівень підготовки сил та засобів для дій у кризових і надзвичайних ситуаціях [2, с. 131].

У зв'язку із означеним вважаємо корисними для наукової спільноти є здобутки В. Богдановича, А. Семенченка, М. Єжєєва, які обґрунтували необхідність застосування комплексного підходу до формування антикризових механізмів стратегічного управління у сфері забезпечення національної безпеки. Комплексний механізм антикризового стратегічного управління у сфері забезпечення національної безпеки, вважають автори, є об'єднанням зовнішньо- та внутрішньополітичних, зовнішньоекономічних, інформаційних та інших механізмів антикризового стратегічного управління, що реалізуються насамперед органами виконавчої влади сектору безпеки [3, с. 124].

М. Криштанович відзначає вагомість механізмів державної політики у сфері забезпечення національної безпеки, що забезпечують здатність держави захистити національні цінності й інтереси в конкретних внутрішніх і зовнішніх кризових умовах та досягти цілей національної безпеки. Вчений обґрунтував необхідність розроблення і використання сучасних та ефективних механізмів державної політики України щодо протидії внутрішнім та зовнішнім зарозам держави [4, с. 248, 252].

Визначення механізмів державного управління у сфері національної безпеки як комплексу теоретичних, методологічних, регулятивних, політичних, дипломатичних, інформаційно-аналітичних, організаційних, адміністративних, науково-технічних та інших заходів, що застосовуються органами влади у внутрішній та зовнішній політиці для забезпечення реалізації безпеки країни, обґрунтував В. Мурашко. За результатами всебічного аналізу складових частин механізмів забезпечення національної безпеки автором виокремлено їх основні види, зокрема соціальний, організаційний, правовий, політичний, інформаційний та інституційний [5, с. 7–8].

Стратегічні механізми державного управління державною безпекою в регіональних умовах досліджувала А. Помаза-Пономаренко. Зазначені механізми, вважає авторка, охоплюють сукупність державно-управлінських рішень, необхідних для реалізації державної політики на національному та регіональному рівнях і забезпечення системи безпеки [6, с. 199].

А. Рубан удосконалив параметричний підхід до змін у системі забезпечення національної безпеки, який передбачає створення механізму, що уможливило розроблення та реалізацію у визначених функціях владних структур державної та громадської політики і державної стратегії щодо забезпечення безпеки, зокрема на державному рівні [7, с. 14].

Корисними для вчених, що провадять дослідження у галузі науки державного управління, є наукові результати авторів, що досліджують механізми державного управління у сфері цивільного захисту, що є складовою частиною державної безпеки.

Ґрунтуючись на даних комплексного аналізу результатів ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, А. Терентьевою визначено фактори, що впливають на механізми взаємодії органів влади під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, а саме: політичні (своєчасність та адекватність

прийнятих управлінських рішень щодо організації процесу ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій і відновлення нормальних умов життєдіяльності постраждалого населення), економічні (достатність та доступність матеріальних ресурсів для матеріально-технічного забезпечення заходів процесу ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій), геополітичні (положення країни у світовому співтоваристві), гуманітарні (задоволення нагальних потреб постраждалого населення, можливість отримувати гуманітарну допомогу) [8, с. 102].

А. Клочко, О. Собина дослідили питання щодо формування правового механізму взаємодії органів правоохорони, органів місцевого самоврядування та Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Автори зазначають, що взаємодія органів правоохорони, органів місцевого самоврядування та Державної служби України з надзвичайних ситуацій має об'єктивну природу. Основою взаємодії зазначених безпекових структур є наявність спільної мети, а різний спосіб діяльності вказаних суб'єктів взаємодії, специфіка їхніх повноважень та компетенції, на думку авторів, вимагають чіткої правової регламентації їхньої взаємодії [9, с. 425–426].

Отже, незважаючи на значний обсяг наукового надбання із розглянутої проблематики, констатуємо, що досі не сформовано єдиної думки у вчених щодо сутності механізмів державного управління у сфері державної безпеки. Тому, вважаємо, що проблемні питання щодо визначення сутності механізмів державного управління у сфері національної безпеки загалом, і державної безпеки – зокрема потребують окремого наукового дослідження.

Метою статті є визначення сутності механізмів державного управління у сфері державної безпеки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на те, що сфера державної безпеки є складною системою, для досягнення мети дослідження вважаємо за доцільне використовувати системний аналіз як методологію дослідження складних систем, що передбачає пошук, планування та реалізацію заходів, спрямованих на досягнення мети функціонування зазначеної системи. Як загальна методологія дослідження складних об'єктів системний аналіз має на меті об'єднати різні методи дослідження неоднорідних систем на будь-яких рівнях їх вивчення та стадіях існування. Особливість системного підходу визначається тим, що він забезпечує розкриття цілісності об'єкта, виявлення механізмів, що забезпечують його функціонування, їх взаємозв'язки, що дає змогу формалізувати властивості системи загалом, її структуру та динаміку розвитку.

Основою функціонування механізмів державного управління у сфері державної безпеки є законодавство у зазначеній сфері. Отже, розглянемо окремі засади законодавства, що регламентує діяльність суб'єктів сфери державної безпеки.

Відповідно до Стратегії національної безпеки України одним із основних напрямів діяльності держави щодо забезпечення її національних інтересів і безпеки визначено запровадження національної системи стійкості для забезпечення високого рівня готовності суспільства і держави до реагування на широкий спектр загроз, що, зокрема, передбачатиме: оцінку ризиків, своєчасну ідентифікацію загроз і визначення вразливостей, ефективне стратегічне планування і кризовий менеджмент, дієву координацію та чітку взаємодію органів сектору безпеки й оборони, інших державних органів, територіальних громад, населення у запобіганні й реагуванні на загрози та подоланні наслідків надзвичайних ситуацій, поширення необхідних знань і навичок у цій сфері [10].

Отже, одним із напрямів та завдань реформування і розвитку сектору безпеки й оборони визначено зміцнення потенціалу органів державного управління шляхом посилення взаємодії усіх органів сектору безпеки і оборони для виконання спільних завдань [10].

Досягнення вказаної мети, на нашу думку, можливе шляхом удосконалення механізмів державного управління у сфері національної безпеки.

Аналіз попередніх наукових досліджень засвідчив, що науковці у сфері національної безпеки виокремлюють комплексний, соціальний, організаційний, правовий, політичний, інституційний, стратегічний, інформаційний, антикризовий механізми державного управління та механізм взаємодії органів влади в кризових умовах.

Також загальний підхід до розроблення комплексних механізмів антикризового стратегічного управління у сфері забезпечення національної безпеки обґрунтував В. Богданович, який акцентує увагу на міжнародних правових механізмах, внутрішньополітичних, економічних, інформаційних, воєнних та інших антикризових механізмах, а також на нових антикризових механізмах залежно від характеру кризової (надзвичайної) ситуації. Запропонований підхід, вважає автор, ґрунтується на існуючому у державі порядку прийняття державно-управлінських рішень у кризових (надзвичайних) ситуаціях, а також містить нові процедури та процеси для забезпечення національної безпеки держави [3, с. 125].

Погоджуємося із зазначеним підходом вченого і вважаємо, що у сфері національної безпеки держави сутність механізмів державного управління доцільно визначати за режимами функціонування системи державного управління, а саме: повсякденної діяльності, підвищеної готовності, кризової (надзвичайної) ситуації, надзвичайного і воєнного станів.

З метою подальшого визначення сутності механізмів державного управління у сфері національної безпеки розглянемо два підходи, що пропонує А. Рубан. Зокрема, за першим підходом вказаний механізм автор визначає як основну складову частину державного механізму, що є системою державних організацій, органів та установ, що створені для забезпечення безпеки або яким надається спеціальна безпекова функція щодо їх

взаємодії і функціонування. За другим – цей механізм учений визначає як систему засобів, за допомогою яких досягається результативний вплив на відносини суспільного характеру і процеси соціального призначення, на які спрямовано загрози. До зазначених засобів автор відносить такі: нормативно-правова база, яка слугує основою створення і функціонування відповідних організацій і забезпечення взаємодії між ними; сукупність способів, методів і прийомів, які суб'єкти забезпечення цієї безпеки використовують для реалізації своїх функцій і завдань [7, с. 53–54].

Частково поділяємо думку вченого і вважаємо, що за обома підходами доцільно розглядати, зокрема, правовий, організаційний та структурно-функціональний механізми державного управління у сфері національної безпеки, сутність яких полягає у застосуванні органами державного управління системи засобів, важелів, способів, методів і прийомів, які ними використовуються для реалізації своїх функцій і завдань задля досягнення припустимого рівня безпеки держави загалом і кожного громадянина зокрема.

Л. Приходченко зазначає, що механізм державного управління є складовою частиною державно-управлінської системи, яка забезпечує вплив на фактори, від стану яких залежить результат діяльності зазначеної системи. У свою чергу, вважає вчена, механізм державного управління складається із певних компонентів. Формами забезпечення ефективності реалізації покладених функцій виступає система правових норм, що визначає цілі, завдання, компетенцію органів влади, їх структуру та функції, а також регламентує відносини в межах організаційної структури. Отже, вчена веде мову про нормативно-правовий, структурно-організаційний та структурно-функціональний компоненти механізму державного управління [11, с. 106, 108].

Погоджуємося із висновками Л. Приходченко частково та зазначаємо, що, на нашу думку, в системі державної безпеки країни функціонують різні механізми державного управління, зокрема правовий, організаційний та структурно-функціональний. Отже, ми пропонуємо не поділяти механізм державного управління на компоненти, а розглядаємо окремо та у взаємозв'язку правовий, організаційний та структурно-функціональний механізми державного управління в системі державної безпеки.

О. Барило проведено аналіз визначення поняття «механізми державного управління» та уточнено його дефініцію для сфери цивільного захисту [12, с. 64]. Зокрема, авторка механізми державного управління у сфері цивільного захисту розглядає як сукупність норм, методів, важелів, засобів, стимулів, інструментів, за допомогою яких органи державного управління виконують функції та завдання, що покладені на них у зазначеній сфері [12, с. 68].

Поділяємо думку вченої та вважаємо, що запропоноване визначення механізмів доцільно враховувати та взяти за основу для визначення сутності правового, організаційного та структурно-функціонального механізмів державного управління.

З метою визначення сутності механізмів державного управління у сферах державної безпеки та цивільного захисту вважаємо доречним розглянути зміст понять «державна безпека» та «цивільний захист».

Отже, положеннями Закону України «Про національну безпеку» визначено, що державна безпека – це захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру [13].

Вважаємо, що одним із життєво важливих національних інтересів є захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та інших кризових явищ.

Водночас, відповідно до Кодексу цивільного захисту України, цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період [14].

Таким чином, встановлено неузгодженості та розбіжності у зазначених законодавчих актах щодо сутності базових безпекових понять.

Вважаємо, що поняття «державна безпека» потребує уточнення, зокрема «державна безпека» – це функція держави щодо забезпечення захищеності державного суверенітету... (далі – за текстом) [13].

Так само, на нашу думку, поняття «цивільний захист» потребує уточнення, зокрема «цивільний захист» – це функція держави, спрямована на забезпечення захищеності населення, територій... (далі – за текстом) [14].

Отже, визначено взаємозв'язок між окремими положеннями безпекового законодавства загалом і правовим, організаційним та структурно-функціональним механізмами державного управління у сферах державної безпеки та цивільного захисту зокрема.

Висновки. Мету дослідження щодо визначення сутності механізмів державного управління у сфері державної безпеки України досягнуто та отримано такі результати.

1. Проведено аналіз попередніх наукових досліджень у науці державного управління загалом і у сфері державної безпеки зокрема щодо механізмів державного управління у сфері національної безпеки та цивільного захисту. Вчені відзначають актуальність зазначеної проблематики, певні аспекти щодо сутності механізмів державного управління у сфері національної безпеки в їхніх роботах збігаються, однак однієї думки науковці нині не дійшли.

2. Здійснено аналіз законодавства сфер державної безпеки та цивільного захисту щодо механізмів державного управління, що функціонують у системах зазначених сфер. Проведений аналіз дав змогу виявити прогалини та розбіжності щодо визначення базових безпекових понять, таких як «державна безпека» та «цивільний захист». Запропоновано внести зміни та доповнення до вказаних понять та вважати державну безпеку і цивільний захист функцією держави, спрямованою на забезпечення захищеності держави.

3. Визначено сутність механізмів державного управління у сфері державної безпеки: правового, організаційного та структурно-функціонального, яка полягає у застосуванні органами державного управління системи засобів, важелів, способів, методів і прийомів, які ними використовуються для реалізації своїх функцій і завдань задля досягнення припустимого рівня безпеки держави. Встановлено, що сутність механізмів державного управління, їхній взаємозв'язок доцільно визначати за режимами функціонування системи державного управління, а саме: повсякденної діяльності, підвищеної готовності, кризової (надзвичайної) ситуації, надзвичайного і воєнного станів.

Подальшим напрямом наукових досліджень із розглянутої проблематики є комплексне дослідження механізмів державного управління у сферах державної безпеки та цивільного захисту щодо їхньої ієрархії та взаємозв'язку.

Список використаних джерел:

1. Ситник Г.П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підруч. Київ, 2012. 544 с.
2. Семенченко А.І. Механізм антикризового стратегічного управління в сфері національної безпеки. *Ресурсна стратегія, зберігання і обробка даних*. 2008. Т. 10. № 1. С. 125–136.
3. Богданович В.Ю., Семенченко А.І., Єжеев М.Ф. Методи державного управління забезпеченням національної безпеки у її визначальних сферах : навч. посібник. Київ, 2008. 136 с.
4. Криштанович М.Ф. Механізми державної політики України щодо забезпечення національної безпеки. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2019. № 3(22). С. 248–253.
5. Мурашко В.С. Організаційно-правові засади формування механізмів державного управління у сфері національної безпеки у провідних країнах ЄС : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук держ. упр. : 25.00.05. Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ: МАУП, 2020. 20 с.
6. Помаза-Пономаренко А.Л. Напрями та методологія формування національної безпеки в регіональних умовах. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2015. № 2(13). С. 194–199.
7. Рубан А.В. Державне управління у сфері національної безпеки України : дис. ... канд. наук держ. упр. : 25.00.05. Харків, Національний ун-т цивільного захисту України, 2019. 256 с.
8. Терент'єва А.В. Аналіз факторів впливу на адекватність управлінських заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 4. С. 99–103.
9. Клочко А.М., Собина В.О. Формування правових основ взаємодії органів правоохорони, місцевого самоврядування та державної служби України з надзвичайних ситуацій. *Вісник НУЦЗУ. Серія: Державне управління*. 2018. Вип. 1(8). С. 424–432.
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року “Про Стратегію національної безпеки України”: Указ Президента України № 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (дата звернення 26.04.2021).
11. Приходченко Л.Л. Структура механізму державного управління: взаємозв'язок компонентів та фактори впливу на ефективність. *Вісник Національної академії державного управління*. 2009. Вип. 2. С. 105–112.
12. Барило О.Г. Аналіз визначень поняття “механізми державного управління” та його уточнення для сфери цивільного захисту. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 1. С. 63–69.
13. Про національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення 26.04.2021).
14. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення 26.04.2021).

References:

1. Sytnyk H.P. (2012), *Derzhavne upravlinnia u sferi natsional'noi bezpeky (kontseptual'ni ta orhanizatsijno-pravovi zasady)* [Public administration in the field of national security (conceptual and organizational and legal principles)], NAPA, Kyiv, 544 p. [Ukraine].
2. Semenchenko A.I. (2008), “*Mekhanizm antykrizovoho stratehichnoho upravlinnia v sferi natsional'noi bezpeky*” [“Mechanism of anti-crisis strategic management in the field of national security”], journal *Reiestratsiia, zberihannia i obrobka danykh* [Registration, storage and data processing], vol. 10, no. 1, pp. 125–136 [Ukraine].

3. Bohdanovych V.Yu., Semenchenko A.I. and Yezheiev M.F. (2008), *Metody derzhavnoho upravlinnia zabezpechenniam natsional'noi bezpeky u ii vyznachal'nykh sferakh* [Methods of state management of national security in its key areas], NAPA, Kyiv, 136 p. [Ukraine].

4. Kryshchanovych M.F. (2019), “*Mekhanizmy derzhavnoi polityky Ukrainy schodo zabezpechennia natsional'noi bezpeky*” [“Mechanisms of the state policy of Ukraine on ensuring national security”], journal *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia* [Public administration and customs administration], vol. 3(22), pp. 248–253 [Ukraine].

5. Murashko V.S. (2020), *Orhanizatsijno-pravovi zasady formuvannia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia u sferi natsional'noi bezpeky u providnykh krainakh YeS* [Organizational and legal bases for the formation of mechanisms of public administration in the field of national security in the leading countries of the European Union], Ph.D thesis: 25.00.05 “Public administration in the field of state security and protection of public order”, press *Mizhrehional'na akademiia upravlinnia personalom*, Kyiv, 20 p. [Ukraine].

6. Pomaza-Ponomarenko A.L. (2015), “*Napriamy ta metodolohiia formuvannia natsional'noi bezpeky v rehional'nykh umovakh*” [“Directions and methodology of national security formation in regional conditions”], journal *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia* [Public administration and customs administration], vol. 2(13), pp. 194–199 [Ukraine].

7. Ruban A.V. (2019), *Derzhavne upravlinnia u sferi natsional'noi bezpeky Ukrainy* [Public administration in the field of national security of Ukraine], Dissertation cand. of science in public administration, specialty: 25.00.05, Press National University of Civil Defense of Ukraine, Kyiv, 256 p. [Ukraine].

8. Terent'ieva A.V. (2015), “*Analiz faktoriv vplyvu na adekvatnist' upravlins'kykh zakhodiv z likvidatsii naslidkiv nadzvychajnykh situatsij*” [“Analysis of factors influencing the adequacy of management measures to eliminate the consequences of emergencies”], journal *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], vol. 4, pp. 99–103 [Ukraine].

9. Klochko A.M. and Sobyna V.O. (2018), “*Formuvannia pravovykh osnov vzaiemodii orhaniv pravoohorony, mistsevoho samovriaduvannia ta derzhavnoi sluzhby Ukrainy z nadzvychajnykh situatsij*” [“Formation of legal bases of interaction of law enforcement agencies, local self-government and civil service of Ukraine on emergency situations”], journal *Visnyk NUTsZU. Seriia: Derzhavne upravlinnia* [Bulletin of National University of Civil Defense of Ukraine. State Management series], vol. 1(8), pp. 424–432 [Ukraine].

10. PU, Decree of the President of Ukraine (2020), *Pro rishennia Rady natsional'noi bezpeky i oborony Ukrainy vid 14 veresnia 2020 roku “Pro Stratehiu natsional'noi bezpeky Ukrainy”* [Decree of the President of Ukraine „On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 14, 2020 “On the National Security Strategy of Ukraine”], dated September 14, 2020 No. 392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> (related to 26.04.2021) [Ukraine].

11. Prykhodchenko L.L. (2009), “*Struktura mekhanizmu derzhavnoho upravlinnia: vzaiemozv'iazok komponentiv ta faktory vplyvu na efektyvnist'*” [“The structure of the mechanism of public administration: the relationship of components and factors influencing efficiency”], journal *Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia* [Bulletin of the National Academy of Public Administration], vol. 2, pp. 105–112 [Ukraine].

12. Barylo O.H. (2018), “*Analiz vyznachen' poniattia “mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia” ta joho utochnennia dlia sfery tsyvil'noho zakhystu*” [“Analysis of definitions of the concept of “mechanisms of public administration” and its clarification for the field of civil protection”], journal *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], vol. 1, pp. 63–69 [Ukraine].

13. VRU, Law of Ukraine (2018), *Pro natsional'nu bezpeku* [Law of Ukraine „About national security”], dated June 21, 2018 No. 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (related to 26.04.2021) [Ukraine].

14. VRU, Law of Ukraine (2012), *Kodeks tsyvil'noho zakhystu Ukrainy* [Law of Ukraine „Code of Civil Protection of Ukraine”], dated October 02, 2012 No. 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (related to 26.04.2021) [Ukraine].